

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ

ΠΛΑΤΩΝ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΝ
ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΜΗΝΑ

ΤΟΜΟΣ Β΄. - ΤΕΥΧΟΣ ΙΒ΄.

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 1880

Οὐκ ἔστι περὶ δέου ἂν θεοτίμου ἀνθρώπου
βουλευσάτω ἢ περὶ παιδείας καὶ αὐτοὶ
τῶν αὐτοῦ οἰκείων. (Πλάτ. Θεάγη.)

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Χ. Ν. ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΩΣ

1880

μαίοις, ἧτις μόλις που ἐμελετήθη προσηκόντως καὶ ἧτις φαίνονται συνδεομένη ἀμέσως μετὰ τῆς τέχνης τῶν Περγαμηνῶν.

Ἴσως δὲ καθίσταται νῦν δυνατὸς καὶ ὁ ἀκριβὴς καὶ βέβαιος ὀρισμὸς τοῦ χρόνου καθ' ὃν ἐποιήθη τὸ περιφανὲς σύμπλεγμα τοῦ Λαοκόοντος, τοῦθ' ὅπερ εἶνε ζήτημα εἰσέτι ἄλυτον.

Ἐφθάσαμεν εἰς τὸ τέλος καὶ ἐπιθυμοῦμεν νὰ περατώσωμεν τὴν διατριβὴν ταύτην διὰ τῆς ἐκφράσεώς τινος εὐχῆς. Εἶθε τὰ ὠραῖα καὶ μεγάλα ἀγάλματα, ἅτινα μέχρι τοῦ νῦν φέρουσιν ἔτι ἐφ' ἑαυτῶν πολὺν τὸν ἀπὸ τοῦ χρώματος ῥύπον, νὰ ἐπιφανῶσι ταχέως ἐντελῶς ἀκήρατα καὶ μεστὰ κάλλους, καὶ εἶθε νὰ εὐρεθῶσι πρὸς ἀπόθεσιν αὐτῶν χώροι ἀξιοπρεπέστεροι τῶν ἀμυδρῶν ὑπαγείων τοῦ παλαιοῦ Μουσείου, ἵνα μὴ θεοὶ καὶ γίγαντες φέρωσιν ὑπεράγαν χαλεπῶς τὴν ἐς αἰεὶ ἐξαρπαγὴν αὐτῶν ἀπὸ τῆς εὐπλείου γῆς τῆς Μικροῦς Ἀσίας.

(Μετάφρασις ΣΠΥΡ. Π. ΛΑΜΠΡΟΥ).

Η ΨΥΧΗ ΤΗΣ ΑΝΑΤΡΟΦΗΣ ΤΟΥ ΚΟΡΑΣΙΟΥ

ΥΠΟ ΦΡΕΙΔΕΡΙΚΟΥ ASCHER-LEOBEN.

Ἡ ἀνατροφή τοῦ κορασίου διαφέρει κατὰ τινα τῆς τοῦ παιδός, ἴδιον ἔχουσα χαρακτῆρα· ἀλλ' αἰ περὶ ἀνατροφῆς τῶν τέκνων ἀρχαί εἶνε ὅλως αἰ αὐταί. Διότι εἰ καὶ ὁ διάφορος φυσικὸς χαρακτῆρ ἑκατέρου τῶν φύλων πρῶτῶς ἤδη ἀναφαίνεται, ἡ κοινὴ ὁμῶς παιδικὴ αὐτῶν φύσις τοσοῦτῳ ὑπερτερεῖ τῆς διαφορᾶς ταύτης, μάλιστα κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς νεαρᾶς αὐτῶν ἡλικίας, ὥστε αἰ περὶ ἀνατροφῆς κορασιῶν τε καὶ παίδων ἀρχαί δέον καθ' ὅλου νὰ ᾔνε αἰ αὐταί. Παρατηροῦντες καὶ μελετῶντες ἰδίαι τὰς διαφορὰς τοῦ φυσικοῦ αὐτῶν χαρακτῆρος καὶ προνοοῦντες περὶ τῆς μελλούσης θέσεως, ἣν ἐν τῇ κοινωνίᾳ καθέξουσιν ἀμφοτέρω τὰ φύλα ἅμα τῇ ἐφηβικῇ ἡλικίᾳ, ἀναγκαζόμεθα νὰ ἐπιβάλωμεν πρῶτῶς ἤδη εἰς τὴν ἀνατροφὴν ἑκατέρου ἴδιον τύπον. Διότι ἐὰν πρώτη ἀρχὴ τῆς ἀνατροφῆς εἶνε τὸ μὴ ἀνατρέφειν κατὰ στερεὸν πρότυπον, ἀλλὰ τηρεῖν καὶ σκοπεῖν τὴν

ιδιάζουσιν φύσιν ἐκάστου ἀνατρεφομένου, πολλῶ μᾶλλον δέον νὰ πράττωμεν τοῦτο ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν φύλων, παρ' οἷς μετ' ὀλίγον τόσῳ διάφορος φυσικὸς χαρακτήρ ἐκδηλοῦται. Οὕτω λ. χ. ὁ παῖς, ὅστις ἔχει πραγματικώτερον ἀντιληπτικὸν καὶ ὀρμητικὴν φύσιν, ὅστις ἐκδηλοῖ δύναμιν, τόλμην καὶ δραστηριότητα, ἀλλὰ καὶ ὑπερηφανίαν, βιαιότητα καὶ αὐθάδειαν, δεῖσεται κατὰ τινα ἐτέρας παιδαγωγικῆς μεθόδου ἢ τῆς τοῦ κορασίου, ὅπερ φύσει μὲν πρᾶον, παρατηρητικώτερον δ' ἐκείνου καὶ εὐαγωγότερον, ἀλλὰ καὶ ὄνειρωδέστερον καὶ εὐαίσθητότερον. Ὁ θέλων ν' ἀναθρέψῃ ἐνταῦθα κατὰ στερεὸν πρότυπον σκαιῶς ἐξαρτήσῃ. Ἀλλὰ τὴν διαφορὸν ἐν τῇ κοινωνίᾳ θέσιν ἀμφοτέρων τῶν φύλων σκοποῦντες πειθόμεθα ἔτι μᾶλλον, ὅτι οὐ μόνον ἐφείλομεν νὰ μὴ μετέλθωμεν ἐνταῦθα μονομερῆ ἀνατροφὴν, ἀλλὰ καὶ νὰ προπαρασκευάσωμεν αὐτὴν ἀρμοδίως τοῦ σκοποῦ ἐκατέρου αὐτῶν προποιοῦντες, καταλλήλῳ τῷ τρόπῳ ἅμα τῇ παρελεύσει τῶν παιδικῶν ἐτῶν. Μικρὰ δὲ περὶ τούτου σκέψις ἀρκεῖ νὰ δείξῃ, οἷον εἰδικὸν χαρακτῆρα δέον νὰ λάβῃ ἡ τοῦ κορασίου ἀνατροφή πρὸς τὸν ἑαυτῆς σκοπὸν.

Βέβαιον εἶνε ὅτι ἡ λεπτοφυεσττέρα φύσις τῆς γυναικὸς τοσοῦτῳ κατωτέρα τῆς ἰσχυροτέρας τοῦ ἀνδρός, ὥστε οἰκοθεν ἐκείνη ἐπιζητεῖ τὴν προστασίαν τούτου. Καὶ τοῦτο μεθ' ὅλας τὰς ἀξιώσεις τῆς πνευματικῆς ἐξισώσεως τῶν δύο φύλων θὰ ἔχῃ πάντοτε οὕτως, ὡς μέχρι τοῦδε εἶχε, καὶ ἀδύνατον νὰ ἀλλοιωθῇ αὕτη ἡ διαφορὰ. Ὅθεν τῷ μὲν ἀνδρὶ ἀνήκει ἡ πρᾶξις τοῦ δημοσίου βίου, τῇ δὲ γυναικὶ ὑπολείπεται τὰ τῶν τέκνων καὶ τοῦ οἴκου. Καὶ οὗτος μὲν δέον ν' ἀνατρέφῃται μᾶλλον ταῖς ἀρεταῖς τοῦ δημοσίου βίου, ἐκείνη δὲ μᾶλλον ταῖς τοῦ οἰκιακοῦ.

Ἡ κυρία ἐν τούτοις τῶν φύλων διαφορὰ καταφαίνεται ἅμα τῇ συζεύξει αὐτῶν, ἧς τὰ ἀποτελέσματα βαρύτερα τῇ γυναικὶ καὶ μᾶλλον ἀλλοιοῦσι τὸν βίον αὐτῆς ἢ τὸν τοῦ ἀνδρός. Διὸ ὑπὸ τῆς φύσεως ὄριστα ὁ ἀνὴρ νὰ ἐπιζητῇ τὴν εὐνοίαν τῆς γυναικὸς καὶ οὐχὶ τὰνάπαλιν. Ὅπερ μέγα κέρδος αὐτῇ ὡς εὐεργετικῶς ἀντισταθμίζον καὶ ἐξισοῦν τὴν κυριαρχικὴν ὑπεροχὴν ἐκείνου. Ἀλλ' αὐτὸ τοῦτο ἀλλοιοῖ ἰδιαζόντως τὴν κατάστασιν τοῦ βίου αὐτῆς. Διότι ἐπειδὴ ὁ ἀνὴρ δέον νὰ ἐπιζητήσῃ τὴν εὐνοίαν τῆς γυναικὸς, ἥτοι ἡ γυνὴ εἶνε ὄρισμένη νὰ ζητηθῇ, αὕτη ὀφείλει νὰ συνενοῖ ἐν ἑαυτῇ τὰ θέλητρα ἐκεῖνα καὶ τὰς ἀρετάς, αἵτινες δύνανται νὰ καταστήσωσι τὸν ἄδρα εὐδαίμονα, καὶ δι' ὧν αὕτη δύναται νὰ κατορθώσῃ τὴν ἰδίαν εὐδαιμονίαν. Αὗται αἱ ἀρεταὶ εἶνε ἀποκλειστικῶς γυναικεῖαι· εἶνε αἱ ἀρεταὶ τῆς παρθένου, συζύγου καὶ μητρός.

Τὸ κοράσιον λοιπὸν εἶνε φύσει ὄρισμένον εἰς τὸ ἀρέσκειν. Ἡ φύσις ἐκό-

σησεν αὐτὸ ἐπὶ τούτῳ διὰ θελγήτρων, ἡ δὲ ἀνατροφή αὐξάνει τὰ φυσικὰ ταῦτα θέλγητρα διὰ τῆς παιδείας, τοῦ πνεύματος καὶ τῆς καρδίας. Οὕτως ἐν τῷ κορασίῳ τὰ θέλγητρα τῆς φύσεως εἶνε ὁ πυρὴν, ἡ ψυχὴ πάσης ἀνατροφῆς, τὸ κύριον χαρακτηριστικόν, ὅπερ διακρίνει τὴν ἀνατροφήν αὐτοῦ ἀπὸ τῆς τοῦ παιδός. Διότι ἐν μόνῳ τῷ κορασίῳ ἡ ἀνατροφή ἔχουσα βάσιν τὸ φυσικὸν τοῦτο προτέρημα τοῦ φύλου, παρασκευάζει οὐ μόνον ἀξιόλογον χαρακτῆρα (ὅπερ ὁ αὐτὸς σκοπὸς τῆς ἀνατροφῆς τοῦ κορασίου καὶ τοῦ παιδός), ἀλλὰ καὶ ἰδίωμα ἐπαγωγὸν καὶ ἐπίχαρι.

Καὶ ὁμοίως τὸ γυναικεῖον θέλγητρον, ὅσῳ καὶ ἂν ἐξαίρηται ὑπὸ τοῦ κάλλους τοῦ σώματος, ἔγκειται ἐξαιρέτως ἐν τῷ πλούτῳ καὶ τῷ ἐπαγωγῷ τῆς ψυχῆς. Ὡραία ψυχὴ δύναται νὰ λαμπρύνῃ καὶ ἤττον ὠραῖον πρόσωπον, νὰ δεσμεύσῃ δὲ δι' ἀπείρων θελγήτρων ἐκείνον, εἰς ὃν ἀπεκαλύφθησαν τὰ βάθη αὐτῆς.

Ψυχὴν λοιπὸν τῆς ἀνατροφῆς τοῦ κορασίου, ὀνομάζοντες, ἐννοοῦμεν τὰ φυσικὰ αὐτοῦ θέλγητρα, ἐννοοῦμεν μόνον τὰ τῆς ψυχῆς θέλγητρα τὰ πηγάζοντα ἐκ τῆς ἐλευθέρως καὶ ἐπιμεμελημένης ἀνατροφῆς. Ταῦτα ἐπανθοῦσιν αὐτῷ ὡς στίλβη μαργαρίτου καὶ παρέχουσι τῇ μορφῇ αὐτοῦ ἀνεκφραστον λαμπρότητα. Τοῖς ἐρωτῶσιν ἐκ τίνων ἰδιοτήτων σύγκεινται τὰ τοιαῦτα θέλγητρα ἀποκρινόμεθα ὅτι κατὰ τὴν ἡμετέραν γνώμην κοσμιότης, χάρις, μετριοφροσύνη καὶ γνησία ἀβρότης ἐν πᾶσιν, ἀρμονικῶς συνενωθεῖσαι ἀπετέλεσαν τοσοῦτον ἄπειρον θελκτικὴν δύναμιν.

Ἐν πρώτοις ἡ κοσμιότης τοῦ ἐξωτερικοῦ εἶνε ἡ ἐπαγωγοτάτη τῶν γυναικείων ἀρετῶν. Αὕτη—μὴ οὔσα τεχνητῇ, ἀλλ' ἐν φυσικῇ ἀρμονίᾳ πρὸς τὸ ἐσωτερικὸν ἰδίωμα—ἐμφαίνει τὴν ἀγνότητα τῶν ἠθῶν τῆς ἐνοικούσης ψυχῆς, εἶνε ἡ ζῶσα αὐτῆς ἔκφρασις παρὰ τοῖς ἐνηλίκους κορασίοις. Μετὰ πόσης ψυχολογικῆς ὀρθότητος γινώσκει ὁ Γκέτης νὰ περιγράψῃ ἐν τῷ προσώπῳ τῆς Μαργαρίτας αὐτοῦ τὴν θελκτικωτάτην ταύτην ἀρετὴν διὰ τῶν πρώτων λόγων, οὓς προφέρει αὐτῇ! καὶ πόσον οὔτοι οἱ λόγοι θέλγουσι τὸν Φαῦστον!

Ἡ ἐν κοσμιότητι ἀνατροφή νεαρωτάτων κορασίων θεωρητέα καθ' ὅλου ὡς ἡ τρίτη βαθμὶς τῶν χρηστῶν ἠθῶν, παρὰ δὲ τοῖς ἐνηλίκους κορασίοις εἶνε ὁ κόσμος τοῦ γυναικείου αὐτῶν χαρακτῆρος, καὶ ἡ κατ' ἐξοχὴν ἀρετὴ, ἥτις ὁσάκις ἀπαντᾷ ἐμποιεῖ τὴν θελκτικωτάτην ἐντύπωσιν. Οὕτως ἡ κοσμιότης εἶνε πάντῃ ἰδιάζον στοιχεῖον τῆς τῶν κορασίων ἀνατροφῆς καὶ δεόν νὰ θεραπεύηται ὑπὸ τῆς τροφῆς διὰ πάσης ἐπιμελείας καὶ λεπτῶν καὶ ἐπιτηδείων τρόπων.

Κατ' ἀρχὰς βεβαίως ἡ κοσμιότης εἶνε εἰς τὸ τέκνον ἀπλοῦς τύπος.